

Παρθένος η Παναγία, παρθένος και η Εκκλησία

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας

**Του Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου
Άνω Μακεδονίας - “Η κλίμαξ”**

Για να μιλήσει κανείς για την Παναγία θα πρέπει να καθαρίσει ο νους του από τα πάθη και να έχει συγχρόνως και τη θεοποιό ταπείνωση, ώστε να εξυμνήσει και πάλι αμυδρά τα μεγαλεία της, τα οποία είναι «υπέρ έννοιαν και υπερένδοξα».

Γι’ αυτό και κάθε φορά που τιμούμε ένα από τα γεγονότα της επίγειας βιοτής της, προστρέχουμε με ασφάλεια, σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας μας, στους υμνηπόλους των μυστηρίων της, στους θεοφόρους Πατέρες της Εκκλησίας, που

έγραψαν γι' αυτήν με ιδιαίτερο πόθο και χαρά και την ύμνησαν μαζί με τις χορείες των Αγίων Αγγέλων και Αρχαγγέλων ως «την αειμακάριστον και παναμώμητον και μητέρα του Θεού ημών».

Διδάσκαλός μας σήμερα, που πανηγυρίζουμε το γεγονός της Γεννήσεως της Θεόπαιδος και Αειπαρθένου Μαρίας, θα είναι ο θεοφόρος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, ο οποίος απήλαυσε στη ζωή του πολύ τη χάρη, την ευλογία και την προστασία της Θεοτόκου. Στην ομιλία του στο Γενέθλιό της την ονομάζει «έμψυχο κλίμακα» : «Σήμερα ο υιός του μαραγκού, ο παντεχνίτης Λόγος του Θεού, που χάρη σ' Αυτόν ο Πατέρας έφτιαξε τα πάντα, ο δυνατός βραχίονας του μεγάλου Θεού, έχοντας, με το Άγιο Πνεύμα σαν δάκτυλό του, ακονίζει το στομωμένο σκεπάρνι της φύσεως, έφτιαξε για τον εαυτό του έμψυχη σκάλα, που η βάση της στηρίζεται πάνω στη γη και το κεφάλι της ακουμπάει στον ουρανό, που πάνω της αναπαύεται ο Θεός, που τον τύπο της αντίκρισε ο Ιακώβ. Από αυτή αφού κατέβηκε, χωρίς να μετακινηθεί από τη θέση του ο Θεός, πιο σωστά αφού ταπεινώθηκε, φανερώθηκε πάνω στη γη και συναναστράφηκε με τους ανθρώπους».[1]

Και πρώτον. Με το λόγο του αυτόν, μας μεταφέρει ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, σε ένα γεγονός της Παλαιάς Διαθήκης που περιγράφεται στο 28ο κεφάλαιο του βιβλίου της Γενέσεως και μας υπενθυμίζει την αρχαιότερη προφητική προεικόνιση της Θεοτόκου. Σε αυτήν ο Προφήτης, κινούμενος Θείω Πνεύματι, βλέπει μία υπερφυσική σκάλα να στηρίζεται στη γη και η κεφαλή της να φθάνει μέχρι τον ουρανό. «Και εξήλθεν Ιακώβ από του φρέατος του όρκου και επορεύθη εις Χαρράν. Και απήντησε τόπω και εκοιμήθη εκεί · έδυ γαρ ο ήλιος · και έλαβεν από των λίθων του τόπου, και έθηκε προς κεφαλής αυτού και εκοιμήθη εν τω τόπω εκείνω. Και ενυπνιάσθη, και ιδού κλίμαξ εστηριγμένη εν τη γη, ης η κεφαλή αφικνείτο εις τον ουρανό, και οι άγγελοι του Θεού ανέβαινον και κατέβαινον επ' αυτής. Ο δε Κύριος επεστήρικτο επ αύτῆς».[2]

«Κλίμαξ επουράνιος» η Παναγία, κατά την έκφραση του αγνώστου ποιητού του Ακαθίστου Ύμνου. Σκάλα, την οποία χρησιμοποίησε ο Υιός και Λόγος του Θεού για να κατέβει σαν ουράνια βροχή στα πανάχραντα σπλάχνα της, για να ανακαινίσει το ανθρώπινο γένος από τη φθορά και το θάνατο και να του χαρίσει την αιώνια ζωή.

Πόσο ωραία μας παρουσιάζει την προσφορά αυτή της Θεοτόκου προς το ανθρώπινο γένος ο ιερός υμνογράφος! «Η γαρ εκ σπέρματος Δαβίδ σήμεραν τίκτεται, η Μήτηρ της ζωής, το σκότος λύουσα · του Αδάμ η ανάπλασις και της Εύας η ανάκλησις · της αφθαρσίας η πηγή και της φθοράς η απαλλαγή, δι ἧς ημεῖς εθεώθημεν και του θανάτου ελυτρώθημεν».[3]

Δεύτερον. Η κλίμακα αυτή, την οποία κατασκεύασε «ο του τέκτονος υιός, ο παντεχνήμων Λόγος ... ο βραχίων ο ισχυρός του Θεού του υψίστου» δεν χρησιμοποιήθηκε μόνον από Εκείνον για να φθάσει στη δική μας πτωχεία και ασθένεια και να γίνει άνθρωπος «δια φιλανθρωπίαν», αλλά και από τους ανθρώπους. Δι' αυτής ο άνθρωπος ανεβαίνει στον Ουρανό και γίνεται πολίτης της αιωνίου ζωής. Δεν έχουμε, λοιπόν, μόνο τη θεραπεία από την αμαρτία και τη φθορά, ούτε ακόμη μόνο την απαλλαγή από το θάνατο, αλλά και την είσοδο στην αιώνια ζωή.

Και η γη που στηρίζεται η ουράνιος αυτή κλίμακα είναι ο χώρος της Εκκλησίας. Άλλωστε η Εκκλησία είναι η Παναγία και η Παναγία εν συνεχεία είναι η Εκκλησία.

Παρθένος η Παναγία, παρθένος και η Εκκλησία.

Σώζει η Παναγία δια των πρεσβειών της τον άνθρωπο, σώζει και η Εκκλησία το ανθρώπινο γένος από τον κατακλυσμό της αμαρτίας.

Γι' αυτό και ο Άγιος Κύριλλος Πατριάρχης Αλεξανδρείας θα τονίσει πως «Μαρίαν την Αειπάρθενον την αγίαν Εκκλησίαν λέγω».[4] Και ο Επίσκοπος Κοζάνης Διονύσιος στηριζόμενος στον Άγιο Κύριλλο θα γράψει : «Δεν νοείται και δεν μπορεί να σταθεί η Εκκλησία χωρίς την Παναγία Μητέρα του Σωτήρος Χριστού. Η Υπεραγία Θεοτόκος είναι η Εκκλησία και η Εκκλησία είναι η Υπεραγία Θεοτόκος. Όταν πει κανείς το “Θεοτόκος” συμπεριλαμβάνει σ' αυτό όλη την έννοια της Εκκλησίας, γιατί δια του ονόματος τούτου και στο πρόσωπο της αειπαρθένου Μαρίας εκφράζεται όλο το θείο μυστήριο του προσώπου του Ιησού Χριστού. Η πλατυτέρα, ζωγραφουμένη στο ημιθόλιο της κόγχης του Ιερού Βήματος μετά του Ιησού Χριστού, αυτό ακριβώς συμβολίζει, δηλαδή την Εκκλησίαν μετά του Ιησού Χριστού εις το μέσον αυτής. Και η Οδηγήτρια είναι η επίγεια Εκκλησία, που οδηγεί όλους τους ανθρώπους να τους συνενώσει σε Σώμα Χριστού».[5]

Αυτήν την αλήθεια της σωτηρίας του ανθρώπου την παρουσιάζει με θαυμάσιο τρόπο ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός ψάλλοντας : «Η κλίμαξ ην είδε, ποτέ Ιακώβ, τους βροτούς από γης η ανάγουσα, εις δόξαν την ουράνιον συ ει ως αληθώς , Παντάνασσα Μαρία · διο σοι και το χαίρε, ευχαρίστως βοώμεν, οι σεσωσμένοι τη κυήσει σου».[6]

Σ' αυτήν ακουμπάμε κι εμείς. Και την παρακαλούμε, μαζί με τα τάγματα των Αγγέλων που την υμνούν και τη χορεία των σεσωσμένων που ακατάπαυστα την ικετεύουν, να μας αξιώσει να πατήσουμε το πρώτο σκαλοπάτι της πνευματικής ζωής και να την πιάσουμε από το χέρι ως μητέρα, ώστε να μας οδηγήσει στον Υιό και Θεό της.

1.«Σήμερον ο του τέκτονος υιός, ο παντεχνήμων Λόγος του δι αὐτοῦ τα πάντα κατασκευάσαντος, ο βραχίων ο ισχυρός του Θεού του υψίστου, ως εαυτού δακτύλῳ τῷ Πνεύματι, ἀμβλυθέν το σκέπαρνον ἀκονήσας τῆς φύσεως, κατεσκεύασεν εαυτῷ ἔμψυχον κλίμακα, ἣς ἡ βάσις ἐπὶ τῆς γῆς ἐστήρικται, ἡ δὲ κεφαλὴ πρὸς αὐτόν τον οὐρανόν, ἐφ' ἧς ὁ Θεός ἀναπέπαυται, ἣς τον τύπον Ἰακώβ ἐθεάσατο, δι' ἧς ὁ Θεός καταβάς ἀμεταβάτως, μάλλον δὲ συγκαταβάς, ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη». Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού, *Η Θεοτόκος*, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 1990, σελ. 70-71 (Λόγος εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Υπεραγίας Θεοτόκου).

2.Γεν. 28,10-13.

3.Δοξαστικόν τῆς Λιτῆς τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς εορτῆς τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου.

4.Γεωργίας Π. Κουνάβη, *Παναγία καὶ Ἐκκλησία*, Αθήνα 1986, σ. 23.

5.ό.π. σ.σ. 25-26.

6.Θεοτοκάριον, ἦχος α', Παρασκευὴ ἐσπέρας, ὠδὴ ε'.